

Nesna kommune

Movegen 24

8700 Nesna

postmottak@nesna.kommune.no

Deres ref.	Deres kontaktperson	Vår ref.	Vår kontaktperson	Dato
		20240376	Atle Ivar Olsen	03.05.2024

Innspill til høring angående detaljregulering av Langsetvågen industripark 2, Nesna, sak 22/592.

Det er med stor skuffelse vi registrerer at kommunen har valgt å sende på høring de naturfiendtlige planene om igjenfylling av Engentjønna og nedspregning av Skarberget.

Det er sjelden en konsekvensutredning konkluderer så entydig om de alvorlig negative miljøkonsekvensene av et prosjekt. Det er derfor forunderlig at kommunen velger å gå videre med saken. Hva er vits med konsekvensutredninger når kommunen ikke bryr seg med å ta hensyn til dem? Det kan i mange tilfeller være fornuftig å lokalisere industri til områder der industri allerede finnes, men konsekvensene av utvidelse i dette området er svært alvorlige og totalt ødeleggende for så mange arter.

Engentjønna må bevares, vipa kan faktisk ikke flytte.

Våtmarksområdet Engentjønna har en viktig økologisk funksjon som nærings- og rasteområde for rødlistede fuglearter og andre fuglearter tilknyttet våtmark. Kritisk trua vipe (CR) er en av artene som hekker ved Engentjønna. Flere nærliggende områder der det tidligere har vært vipe er nå dyrket opp, eller er under oppdyrking, dette gjør Engentjønna enda viktigere siden arten har forsvunnet fra tidligere hekkeplasser i Nesna kommune. Nå er arten kun observert i Engentjønna og nærliggende områder i kommunen. I 2022 brukte vipa Engentjønna som lokalitet hele sesongen fra 2. april til 17. september. Og i 2024 var ett vipepar på plass fra 6. april (se Bilde 1). Dette understreker hvor viktig lokaliteten er for arten. Vipa kan ikke bare flytte, de er avhengig av leveområdene sine. Vipa har gått ned over 80 % på bare 18 år. Dette er alvorlig, og vi er nødt til å tilrettelegge for at denne arten får beholde levestedene sine. Arten har forsvunnet fra andre steder i kommunen der den har hekket tidligere, det samme gjelder for nabokommuner, og man må nå helt til Herøy og Dønna for å finne de nærmeste faste hekkeplassene. Den sterkt truede storspoven (EN) hekker også ved Engentjønna og bruker området mye. Andre rødlistearter som finnes i

området er gjøk (nær truet - NT), tjeld (NT, hekker), rødstilk (NT, hekker), fiskemåke (sårbar - VU, hekker). Området er også viktig for taksvale (NT), stær (NT), gulspurv (VU) og heilo (NT). Også arter som sivspurv, gulerle, buskskvett, sivsanger og enkeltbekkasin mm bruker området. Dette sier noe om hvor enormt viktig området er, og det kan ikke godtas at Engentjønnna fylles igjen.

Bilde 1. Vipa blir lita sammenlignet med industrien. På bildet vises den ene av ett par i Engentjønnna 6. april 2024.

Skarberget, skarvens sted helt siden istiden?

Dersom planene med å sprengte bort Skarberget realiseres vil en gammel og svært betydningsfull overnattingsplass for nær trua storskarv (NT) forsvinne. Antagelig kan de ha brukt denne plassen helt tilbake til siste istid. Skarven er nemlig helt avhengig av mørke og trygge overnattingsplasser. Siden de er veldig sky er det få områder som er trygge for dem. Disse plassene er derfor svært viktige for skarvens langsiktige overlevelse. Man ser gjerne storskarven rastende på skjær og stolper. Men skarven kan imidlertid ikke overnatte på sjømerker og eksponerte skjær. De flytter seg derfor til sikre overnattingsplasser når mørket kommer. Disse overnattingsstedene til storskarv er mindre kjent, men det er veldig viktig å tillegge dem vekt i forvaltningen og arealpolitikken. Økt trafikk, kunstig belysning og støy vil også kunne gjøre den tradisjonelle overnattingsplassen ubrukelig for storskarven. (Se Link 1) I skråningen nord langs Skarberget er det i tillegg kartlagt naturtypen kalkbjørkeskog. Kalkbjørkeskog er en sjelden vegetasjonstype som er avhengig av nær kontakt med kalkrike bergarter. Skarberget er heller ikke godt nok undersøkt. Kan det finnes mer av både moser, lav og karplanter av verdi enn det som er funnet? Kanskje er det mer vi mister som vi enda ikke vet, åpne skråninger i tilknytning til fugleberg preget av fuglegjødsel, kan skape

miljøforhold som kan lage grobunn for sjeldnere arter. Det finnes egne metodikker hos artsdatabanken for undersøkelser av fuglefjell som kunne vært brukt.

Vi har ikke mer natur å miste

Vi står midt i en naturkrise, med dramatiske nedganger i mange dyre- bestander. Bare siden 1980 har 600 millioner fugler forsvunnet fra Europa. Vadefugler er en av fuglegruppene som er hardest rammet. Dette skyldes i stor grad nedbygging av våtmarksområdene disse bruker til å finne næring og hekke ved. Faktisk er hele 85 % av verdens våtmarker allerede tapt siden 1700 tallet. Engentjønnå bør ikke bli en del av denne statistikken.

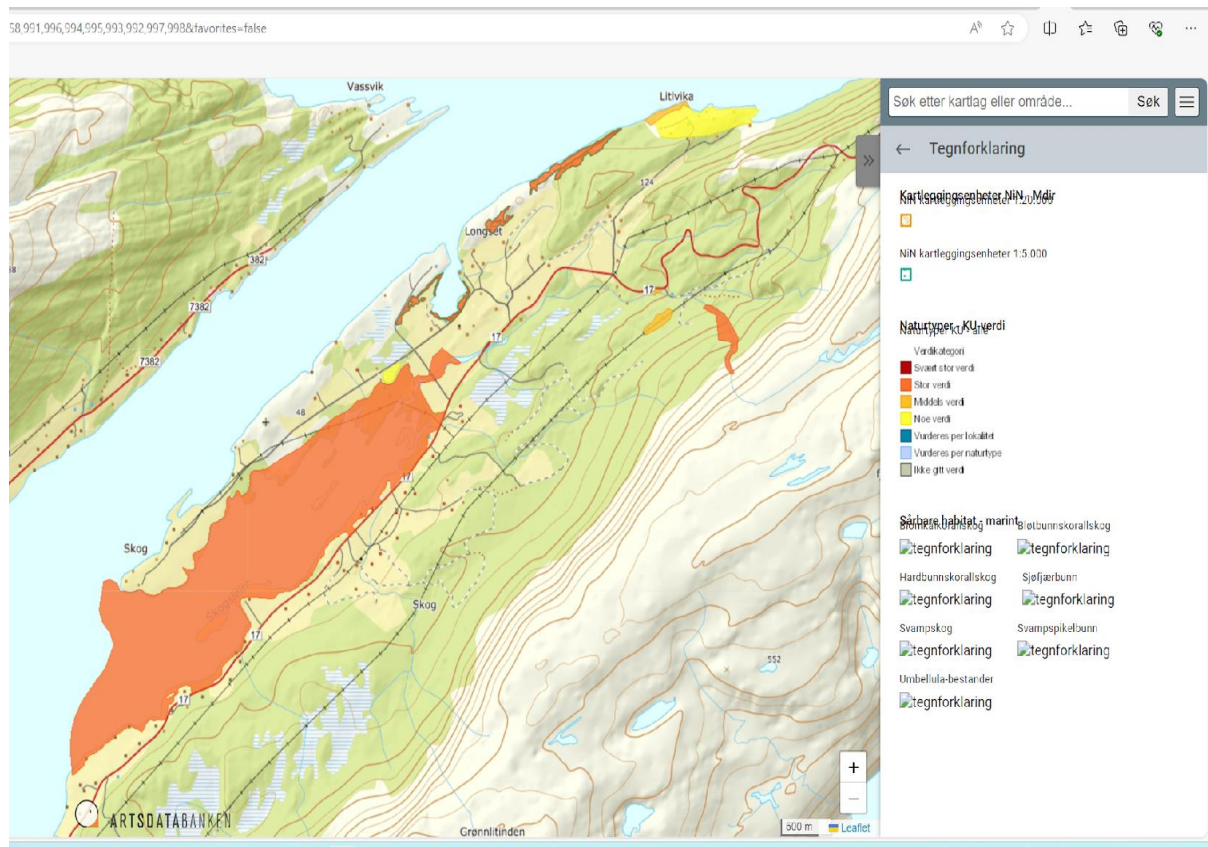
I en nylig NRK-sak fra 23. april 2024 kan vi lese om at den dramatiske nedgangen av vadefugler får naturvernere til å fortvile, og at Norge som nasjon må gjennomføre en omfattende restaurering av våtmark. I tillegg må vi ta vare på de områdene som er igjen. Regjeringen har klare forventninger om at nedbygging av myr og annen type våtmark SKAL unngås så langt det er mulig. Dette gjelder også Nesna kommune. Det beste tiltaket for å ta vare på artsmangfoldet, er å ta vare på den naturen vi har igjen. (Se link 5).

Verneverdig natur

Man kan ikke bare se på Engentjønnå isolert sett. Store områder er allerede nedsprenget til fordel for industri og landbasert oppdrett, og verdifulle områder er doset ned med sprengstein (Stormyra) eller er under oppdyrking (området sør for Stormyra).

Området som omfattes av planutkastet må ses i sammenheng med Skogsleira, da fuglene trekker mellom disse og bruker områdene supplerende gjennom året. Det vil si at en forringelse av det ene området vil føre til en forringelse av det andre. Skogsleira med Ytterskjæret, Skarvskjæret, Oterstibukta og Engentjønnå ble foreslått vernet i 2019 (se link 2 og 3), dette grunnet de store naturverdiene i området. Etter dette er naturverdiene områdene ytterligere dokumentert, og kommunen burde starte en prosess sammen med Statsforvalteren for å få områdene vernet slik at vi slipper flere meningsløse omkamper om området. I Miljødirektoratets base over naturtyper, Natur i Norge (Figur 1), er disse områdene markert som «Stor verdi» og ytterligere kunnskap har som nevnt kommet til. Merk at flere områder rundt Engentjønnå og på Skarberget også har denne verdien, se konsekvensutredningen for naturmangfold som er enormt tydelig på disse naturverdiene.

Den verdifulle Skogsleira med randsoner inkluderer også området mellom Skogsøyvegen og Storøyberget (g/b nr. 53/5, LAA2 på reguleringskart datert 17.10.2022). Det er ikke kjent for oss om dette området fortsatt er regulert til industri siden det står på kartet at det er «unntatt rettsvirkning» grunnet innsigelse. Dette området er verdifull våtmark, og bør tas ut av reguleringsplanen for industri, hvis det ikke allerede er gjort. Skogsleira er et av svært få større relativt intakte brakkvannsdelta i Nord-Europa, og området, inkludert tilhørende strandenger og våtmarksområder – og også området merket LAA2 – bør vernes i sin helhet. Denne type oppstyking og fragmentering av viktige naturområder må unngås, ikke minst fordi det nærmest uten unntak brukes som unnskyldning for å ødelegge ytterligere deler av området, ettersom det uansett ikke er intakt. Slike tvilsomme argumenter har vi også sett presentert for å rettferdiggjøre ytterligere utbygging ved Engentjønnå.

Figur 1. Naturtyper Natur i Norge, Miljødirektoratet (hentet fra nettet 1. mai 2024).

Stormyra ødelagt for at Engentjønna skulle spares

Det kan virke som om utbyggerne har et ønske om å ødelegge Engentjønna. Dette er tredje gang de søker om å få fylle den med stein. Førrige gang hadde de ingen klar plan for å benytte området, men industriselskapene hadde løsmasser fra utspregning i industriområdet som trengte deponering. Ifølge Statsforvalteren ble det da gitt tillatelse til å deponere overskuddsmasse på Stormyra, og ved å fylle et lag jord på toppen gjøre Stormyra om til jordbruksland (se Bilde 2). Vilkår for denne tillatelsen var at Engentjønna skulle spares. Disse planene må også kommunen ha god kjennskap til. Våren 2024 har Stormyra, tidligere et viktig hekkeområde for den kritisk truede vipa, blitt fylt igjen med store mengder sprengstein. Se Bilde 3.

Bilde 2. Stormyra er nå, våren 2024, fylt igjen med store steinmasser.

I tillegg til dette har kommunen gitt tillatelse til oppdyrking av myrområdet sør for Stormyra, på andre sida av veien (Bilde 3). Dette ble innvilget etter at loven mot oppdyrking av myr ble gjeldende. Dette området var klassifisert som et viktig naturområde av kommunen selv. Dette var det nordligste og største området for naturlig forekommende pors i landet, og et viktig hekkeområde for storspove, enkeltbekkasin, sivspurv og flere rødlistede arter. Totalt sett er naturinngrepene i området allerede altfor store, og ytterligere rasering av verdifull natur kan ikke tillates. Som påpekt i vårt innspill til planoppstart, og grundig dokumentert i konsekvensutredningen om biologisk mangfold, er området svært viktig for naturmangfold, og særlig for fugl.

Det kan også nevnes at disse steinmassene kommer fra det landbaserte oppdrettsanlegget som er under utbygging, men at de i tillegg til denne utfyllingen (Bilde 2) har fått tillatelse til å fylle ut 2,5 millioner m³ (kubikkmeter) med steinmasse i sjøen. På et areal tilsvarende ca. 12 fotballbaner blir det en over 30 m høy steinfylling. Hvilke konsekvenser dette får for miljøet på sjøbunnen, og blant annet for gytende torsk og uer, med massive forurensinger er heller dårlig utredet. Til sammen gjør alle disse nedbyggingene av natur at den samlede belastningen blir for stor for dette område, slik at ytterligere nedbygginger må unngås.

Bilde 3. Område/myr sør for Stormyra er under oppdyrking, selv om det var klassifisert som viktig natur i Nesna kommune og hadde Norges nordligste naturlige forekomst av pors.

Alternative arealer

Det er påfallende at det ikke har blitt utredet alternative arealer i forbindelse med prosjektet. For eksempel er det ikke blitt utredet om bedriftens egne flyteelementer kan benyttes for å skaffe de midlertidige arealene som trengs for lagring og montering. Det er også viktig å merke seg at ledelsen for Westcon har poengtert (folkemøte oktober 2022) at de har nok å gjøre innen dagens arealer, og at det ikke er avgjørende for deres virksomhet å få tilgang til de omsøkte områdene.

Andre alternativer er å bruke nærliggende jordbruksarealer i en periode, for så å tilbakeføre disse til jordbruksformål, eventuelt at utbygger skaffer nye kompensierende områder til formålet. Dette lar seg gjøre, men **hvis Engentjønnna og/eller Skarberget blir ødelagt er det borte for alltid, og lar seg aldri tilbakeføre.**

Forslag fra BirdLife Norge til Nesna kommune:

- Avslå forespørselen om å tillate ødeleggelsene av disse svært verdifulle naturområdene. Nå er det nok naturødeleggelse i dette området. Skal man utvide industrien her må alternative løsninger utredes. Nesna Kommune må ta hensyn til konsekvensutredningene og legge bort planene om igjenfylling av Engentjønnna og nedsprenning av Skarberget.
- Start en prosess om vern av områdene Skogsleira, Ytterskjæret, Skarvskjæret, Oterstibukta og Engentjønnna samt Skarberget. Dette bør gjøres i samarbeid med

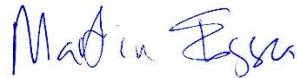
Statsforvalteren i Nordland. I påvente av varig vern må området klausuleres mot utbyggingsplaner.

- Skrinlegg eventuelle planer om å bruke området LAA2, mellom Skogsøyvegen og Storøyberget som massedeponi. Dette må reguleres tilbake til LNF-formål.

Nesna 3.5.2024.

Eivind Smørvik (sign)

Leder BirdLife Nesna

Martin Eggen, naturvernrådgiver BirdLife Norge

Henvisninger:

1. Skarberget på Nesna:

<https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/nordland/nyheter/?id=3105>

2. Fylkesvis suppleringsvern – her er forslagene fra NOF Nordland:

<https://www.birdlife.no/organisasjonen/fylkesavdelinger/nordland/nyheter/?id=2216>

3. Direkte link til innspillet om suppleringsvern:

https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2019/01/04/5589/nof_nordlands_innspill.pdf

4. Innspill datert 12.10.2022 til planer om privat detaljreguleringsplan for nytt næringsområde ved Langsetvågen/Skarberget - BirdLife Nesna (PlanID 1828 2022 001):

https://www.birdlife.no/innhold/bilder/2022/10/25/9064/horingsvar_birdlife_nesna.pdf

5. Nyhets sak på NRK (23.4.2024) om tilbakegang i vadefuglbestander blant annet som følge av nedbygging av våtmarker:

<https://www.nrk.no/innlandet/birdlife-er-bekymra-for-en-kraftig-nedgang-i-antall-vadefugler-i-akersvika-i-stange-og-hamar-1.16838292>